

Eduskuntaryhmille 7.10.2025

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n kannanotto vuoden 2026 talousarvioesitykseen sekä lainsäädäntöön

Saavutettavat lähipalvelut ja toimintakyvyn mukainen asuminen ikäihmisten turvaksi

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry - Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf on tutustunut valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja haluaa ilmaista syvän huolensa kuntien valtionosuuksien ja valtion tukeman asuntorakentamisen leikkauksista sekä muista eläkeläisten arkeen vaikuttavista muutoksista.

Kuntien rahoituksesta – valtiovarainministeriön hallinnonala

Vaikka kuntien tehtävämuutokset, indeksikorotukset sekä valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus vaikuttavat kuntien rahoitukseen positiivisesti, kannamme huolta keväällä päätetystä 75 miljoonan euron vähennyksestä kuntien valtionosuuteen.

Kuntatalouden vaikutukset iäkkäiden kansalaisten lähipalveluihin, liikkuvuuteen sekä toimintakykyä ja arjen mielekkyyttä tukevaan kulttuuri- ja liikuntatoimintaan ovat konkreettisia. Suomen 1,6 miljoonaa eläkeläistä ovat hyvin moninainen joukko eri-ikäisiä, monenlaisella osaamisella ja taidoilla varustettuja ihmisiä. Kunnilla pitää olla mahdollisuus ylläpitää riittävää palvelutasoa, jotta mahdollisimman monet kansalaiset pystyvät osallistumaan paikallisyhteisöihinsä ja elämään arkeaan hyväkuntoisina.

Asuntotuotannosta ja asuntojen korjausavustuksista – ympäristöministeriön hallinnonala

Valtion tukeman asuntotuotannon vuotuista korkotukilainavaltuutta lasketaan 365 miljoonalla eurolla vuodesta 2027 lähtien. Korjaustoiminnan avustuksia vähennetään 565 000 eurolla, tarpeiden samanaikaisesti lisääntyessä. Kuuden vuoden takaisen Taloustaito-lehden selvityksen mukaan jopa 77 prosenttia 55–85-vuotiaista asui omistusasunnossa. Huomattava osa Suomen kerros-, rivi- ja omakotitaloista ei ole vielä esteettömiä. Kun Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus Aran rahoitusta leikataan voimakkaasti, jää monien pienituloisen eläkeläisten tarvitsemat edulliset vuokra-asunnot rakentamatta tai esteettömyysremontit toteuttamatta. Kiinteistöjen korjaustarve ja kohtuuhintaisten ikääntyville sopivien asumisvaihtoehtojen tarve ei kuitenkaan väestön ikääntyessä vähene, päinvastoin.

Eläkkeiden ja perintöjen verotuksesta – valtiovarainministeriön hallinnonala

Pieni- ja keskituloisten palkansaajien verotuksen keventämisen soisi lisäävän kotitalouksien edellytyksiä tulla toimeen ja saada aikaan talouskasvua. Eläkkeiden verotus ei mielestämme saa olla palkkatulon verotusta ankarampaa. Verottoman eläketulorajan jälkeen verotus olisi saatettava samalle tasolle palkansaajien kanssa ja samansuuruista tuloa tulisi johdonmukaisesti kohdella verotuksessa samalla tavalla riippumatta siitä onko tulon lähde

palkka vai eläke. Tempoilevat muutokset eläkkeiden verotuksen valmistelun aikana ja yhteiskunnallinen yleinen epävarmuus heikentävät ennustettavuutta ja eläkeläistalouksien luottamusta tulevaisuuteen, mikä osaltaan vähentää kotitalouksien kulutusta.

Valtion eläkerahaston (VER) riskinottoa ja samalla vuosittaista tuloutusta valtion budjetista maksettavien eläkemenojen katteeksi kasvatetaan vuodesta 2027 alkaen, mikä on ristiriidassa eläkerahastojen vakaan luotettavuuden kanssa. Vuoden 2027 tuloutusta kasvatetaan 100 miljoonalla eurolla. Tämä heikentää luottamusta eläkejärjestelmää kohtaan emmekä hyväksy toimintatapaa.

Eläketulovähennyksen tämänvuotisille heikennyksille ei näy korjausta ja hyvätuloisten eläkeläisten lisävero on koettu epäoikeudenmukaiseksi. Olemme kuitenkin iloinneet sen tuloajan korotuksesta nykyisestä 47 000 eurosta 57 000 euroon, koska tulorajaan ei ole tehty lainkaan indeksitarkastuksia sen käyttöönotosta 2013 lähtien.

Perintöveron alarajan korottaminen vaikuttaa myönteisesti niihin eläkeläisiin, joille perinnön kautta siirtyy sukupolvien välistä omaisuutta, lisäten näin vanhuuden turvaa.

Pidämme keskeisinä luottamuksen ylläpitämistä eläkejärjestelmään ja eläkeläisten maksukyvyyn säilymiseen myös korkeasti nousevien elinkustannusten aikana.

Indeksikorjausten ansiosta eläkkeissä nähtiin 2023 ja 2024 korkeina pidettyjä poikkeuksellisia korotuksia. Tulevaisuudelle eläkkeisiin suunnitellaan indeksijarrua, joka estää niiden kohoamista samaan tahtiin korkeasti nousevien elinkustannusten aikana. Sitä vastustamme, koska eläkkeiden ostovoiman pitää riittää turvaamaan toimeentulo vanhuuden ajalla.

Terveystä ja hoivasta – sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Vaadimme tuleville vuosille selkeitä resurssiparannuksia hoivapalveluihin. Ikääntyneillä on perusoikeus tarpeidensa mukaiseen ja turvalliseen asumiseen. Hyvinvointialueiden tulee järjestää riittävästi ympärivuorokautisia hoivapaikkoja vanhusväestön tarpeisiin ja valtion on turvattava palveluiden yhdenvertainen saatavuus eri alueilla sekä niihin tarvittavat resurssit.

Ikääntyvien kansalaisten heikentynyt luottamus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuuteen vaatisi korjautuakseen reilumpaa aikataulua rakenteellisten uudistusten toteuttamiselle. Lakisääteisten velvoitteiden muutokset (-75 miljoonaa euroa) aiheuttavat huolta, kuten myös palveluverkoston hajaantuminen ja pitkät matkat. Ympärivuorokautisen hoidon kapasiteetti arvioidaan vuodelle 2026 arveluttavasti samantasoiseksi kuin tänä vuonna (55 000), vaikka tiedossa on ympärivuorokautisen hoidon kasvava tarve. Emme hyväksy tätä.

Omaishoitajien palkkiotason nostaminen on erityisesti työelämässä oleville hoitajille olennainen, myös heidän tulevaa eläkekertymäänsä ajatellen. Ikääntyneille omaishoitajille on lisäksi olennaista mahdollistaa lepo, minkä vuoksi panostukset perhehoitoon ovat tarpeellisia jatkossakin. Omaishoitajan työtä tekee yhä suuri joukko suomalaisia ilman yhteiskunnan taloudellista tukea ja omaishoitajien kriteeristöä tuleekin siksi yhtenäistää koko maassa.

Harmiksemme kotitalousvähennystä ei korjattu vuoden 2024 tasolle, mikä huonontaa iäkkäiden kansalaisten edellytyksiä ostaa koteihinsa apua. Kotitalousvähennys on monelle eläkeläiselle tärkeä omassa kodissa pidempään asumisen mahdollistaja.

Kotitalousvähennystä vastaava hyöty tulisi ulottaa myös pienituloisimmille eläkeläisille esimerkiksi kotitalousavustuksen muodossa.

Kannamme huolta henkilöstön riittävydestä sotesektorilla tulevien vuosien aikana. Ehdotamme työperäisen maahanmuuton helpottamista, jotta henkilöstön riittävyys voidaan turvata 2030-luvulla. Muita pohjoismaita matalampi elintaso ei ole avuksi kilpailussa osaajista, joita tarvitaan myös muualla.

Hyvinvointialueiden ja palveluiden tuottajien vuokratyövoiman käyttö aiheuttaa kasvavia kuluja. Ostopalveluiden lainsäädäntöä tulee korjata näiden kulujen hillitsemiseksi. Omalääkäri- ja hoitajamallilla voitaisiin parantaa hoidon laatua, jatkuvuutta ja saatavuutta, mutta nekin edellyttävät työsuhteiden vakautta ja riittävän resursoinnin.

Palveluiden keskittäminen hyvinvointialueilla heikentää terveyspalveluiden saatavuutta haja-asutusalueilla. Terveystieteiden tutkimuksen ja terveyspalveluiden korotukset kohdentuvat muuta väestöä enemmän eläkeläisiin. Sairasvakuutuskorvauksen alkuomavastuun korotus on heikentänyt pienituloisten sairastavien eläkeläisten tilannetta.

Jo aiemmin hallituskaudella toteutuneet leikkaukset sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdentuvat rankasti sairastaviin ja pienituloisiin eläkeläisiin. Muistutamme tässä yhteydessä siitä, että noin joka kolmannen eläkeläisen bruttoeläke oli viime vuonna alle 1 500 euroa (ekt.fi). Korotetut terveydenhuollon käyntimaksut ja lääkkeiden omavastuut kurittavat kohtuuttomasti näitä palveluita enemmän tarvitsevia.

EETU ry seuraa suurella mielenkiinnolla lääkekorvausten luotottamisen kokeilun toteutumista. Kokeilun aikana tulee tarkasti seurata, miten luoton hakemisen ja myöntämisen menettely toimii erityisesti heille, joilla ei ole aiemmin mittavasti kokemusta OmaKela-järjestelmän käytöstä. Kannamme myös huolta kokeiluun kuuluvien tulorajojen toimivuudesta. Lopullisena tavoitteena tulee olla vuosittaisen lääkevastuuosuuden pienentäminen, sillä ositettu luotottaminen ei tosiasiallisesti helpota pienituloisten lääkkeitä tarvitsevien taloudellista taakkaa.

Aiemmin päätetyistä säästöistä

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry on huolissaan sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusten leikkausten vaikutuksista suomalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Eläkeläisjärjestöt tekevät vaikuttavaa ennaltaehkäisevää työtä, jolla edistetään ikääntyneiden suomalaisten terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä. Työ tapahtuu pääosin kustannustehokkaasti järjestöjen vapaaehtoisten kautta, luoden laajaa osallisuutta ja hyvinvointia. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen STEA-rahoituksesta jo aiemmin päätetyt yhteensä 140 miljoonan euron leikkaukset rapauttavat järjestöjen toimintakykyä ja vaikeuttavat vapaaehtoistyön koordinoimista ja kehittämistä.

Indeksisidonnaiset säästökokonaisuudet sisältävät indeksikorotusten jäädytyksiä sekä niiden toteutumista osittaisina. Kansaneläkeindeksiin tai kuluttajahintaindeksiin sidottuihin etuuksiin (pl. toimeentulotuki, eläkkeet, rintamalisät, vammaisetuudet, lääkkeiden vuosiomavastuu, elatustuki) ei tehdä indeksikorotuksia vuosina 2024–2027. Näistä useat kustannustason korotukset ja tulojen heikennykset kohdentuvat samoille ihmisille, lisäten yhdessä korotettujen sote-asiakasmaksujen kanssa ennestään eläkeläisköyhyyttä ja pienituloisten henkilöiden velkaantumista.

Yleisesti huomioitavaa

Suomen 1,6 miljoonaa eläkeläistä osallistuvat vahvasti yhteiskuntamme ylläpitoon esimerkiksi talouden, vapaaehtoistyön ja hoivatyön osalta. Eläkeläiset ovat hyvin moninainen joukko eri-ikäisiä, monenlaisella osaamisella ja taidoilla varustettuja ihmisiä.

Ikääntyminen vaikuttaa monilta osin kansalaisten asumiseen, terveyteen ja liikkumiseen liittyviin tarpeisiin. Ikääntyneiden mahdollisuudet vaikuttaa tuloihinsa ja asumisjärjestelyihinsä ovat työikäisiä rajallisemmat. Eläkeläisten mediaanikuukausieläke oli vuoden 2024 lopulla 1848 euroa (keskieläke 2100 euroa) kuukaudessa. Joka kolmannen eläkeläisen bruttoeläketulo jäi alle 1500 euroon kuukaudessa. Miesten keskimääräinen eläke oli 456 euroa enemmän kuukaudessa naisiin verrattuna. (www.etk.fi/ajankohtaista, 27.3.2025).

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU kantaa huolta Suomen valtion talousarvion vaikutuksista ikääntyneiden suomalaisten arkeen ja tulevaisuuteen. Hallituskaudella jo toteutuneet talouden sopeutustoimenpiteet ovat kohdistuneet eläkeläisiin monin tavoin.

Toimeentulon haasteiden vastapainoksi voidaan hyvinvointia rakentaa vahvistamalla luottamusta arjen sujuvuuteen ja terveyspalveluiden saatavuuteen. Myös osallisuuden tunne ja kokemus oman äänen kuuluvuudesta ovat tärkeitä, erityisesti työelämän ulkopuolella oleville. Ikääntyneet ihmiset ovat erityisen helppo kohde digihuijauksille sekä erilaisille tekoälyllä tuotetuille huijauksille ja niitä on ehkäistävä. Digitukea kehitettäessä on kuntien ja järjestöjen yhteistyö erittäin tärkeää. Palveluiden digitalisoituessa pitää muistaa vaihtoehtoja tarvitsevien henkilöiden digituen ja fyysisten palveluiden tarve.

Helsingissä 7.10.2025

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry

Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf

Ulla-Maj Wideroos

ordförande

Svenska pensionärsförbundet rf

Matti Huutola

puheenjohtaja

Eläkeläiset ry

Raimo Ikonen

puheenjohtaja

Eläkeliitto ry

Ilkka Kantola

puheenjohtaja

Eläkkeensaajien keskusliitto ry

Kari Kantalainen

Puheenjohtaja

Kansallinen senioriliitto ry

Leea Hiltunen

puheenjohtaja

KRELLI Kristilliset eläkeläiset ry